

Univerzita Karlova a Wikimedia ČR pokračují ve spolupráci

19.5.2025 - Hynek Kaplan | Univerzita Karlova

Dnes startuje Měsíc vědy na Wikipedii. Studující UK se mohou přidat ke komunitě wikipedistů a pomáhat tvořit nebo doplňovat hesla třeba o významných vědcích a vědkyních, objevech či výzkumech z UK, které na Wikipedii stále chybí. UK a Wikipedia ale spolupracují už delší dobu, a to na základě memoranda uzavřeného v lednu 2023.

Dne 13. ledna 2023 podepsaly rektorka Univerzity Karlovy Milena Králíčková, a výkonná ředitelka Wikimedia ČR Klára Joklová memorandum o spolupráci. Došlo k tomu na základě dlouhodobého zájmu o spolupráci v rámci Programu pro partnerství a GLAM, ale také v rámci podpory a rozvoje otevřené vědy a zkvalitnění výstupů univerzity na projektech Wikimedia.

Rektorka Milena Králíčková při této příležitosti uvedla: „Univerzita Karlova bude v souladu se svou tzv. třetí rolí ve společnosti podporovat vznik a rozšiřování nových slovníkových hesel pro encyklopedii Wikipedie a participovat na jejich odborném zpracování – zejména zapojením studujících a vyučujících do projektu Studenti píší Wikipedii.“

Rektorka UK (vpravo) a výkonná ředitelka WMČR (vlevo) při podpisu memoranda. FOTO: Richard Sekerak (WMCZ), CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

Univerzita Karlova podporuje projekt Studenti píší Wikipedii již od roku 2013. Memorandum tak posílilo dosavadní společné úsilí v oblasti vzdělávání a šíření svobodných informací. „Vysokoškoláci jsou ideálními wikipedisty. Jsou digitálně zdatní, zvyklí ověřovat zdroje, mají zkušenosti s psaním odborných textů a svůj cenný volný čas chtějí využít smysluplně,“ dodala k tomu výkonná ředitelka Wikimedia ČR Klára Joklová.

Univerzita Karlova pomáhá rozšiřovat svobodné informace

Za dva roky od podpisu memoranda se v rámci spolupráce Univerzity Karlovy a spolku Wikimedia Česká republika uskutečnila řada dílčích a několik významných aktivit. K těm větším patří zapojení Univerzity Karlovy do Měsíce žen na Wikipedii – výzvy, která se snaží zvýšit jednak počet biografických článků pojednávajících o významných ženách, a také zapojit více žen do editace Wikipedie.

Ve spolupráci s Terezou Czesany Dvořákovou působící na Katedře filmových studií FF UK a jejími studenty a studentkami se tak např. konal seminář Ženy v českém filmu (na Wikipedii). Na semináři měli studenti a studentky možnost dozvědět se o fungování Wikipedie a naučit se základní editační dovednosti. Vzniklo tak 23 nových článků o ženách. Mimo jiné vzniklo heslo o dramaturgyni a scenáristce Marcele Pittermannové nebo režisérce Olze Růžickové, včetně fotografií získaných od její rodiny.

Studentky kateder Divadelní věda a Dějiny umění FF UK se zúčastnily editatonu Ženy v umění (na Wikipedii). Editaton neboli editační maraton je setkání a společné editování zkušených wikipedistů i začátečníků za podpory lektorů. Jde o kolektivní akci, při které vzniká více článků současně, obvykle na předem stanovené téma.

Workshop Ženy, média a Wikipedie ve spolupráci se spolkem Studenti IKSŽ na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy FOTO: Jan Beránek (WMCZ), CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

Ve spolupráci se studentským spolkem Studenti IKSŽ a Fakultou sociálních věd UK také proběhla přednáška s workshopem Ženy, média a Wikipedie. „Workshop se zaměřil na roli žen v médiích a jejich zastoupení na Wikipedii. Diskuse se zúčastnila mj. zahraniční reportérka České televize Ilona Zásidkovyčová, která sdílela své zkušenosti z působení na Ukrajině. Součástí akce byla i praktická část zaměřená na editaci článků na Wikipedii,“ shrnul akci Jan Beránek, student FSV a wikipedista.

V rámci dlouhodobé spolupráce probíhají i tematické editatony zaměřené na specifická odborná témata. Například se konal editaton Čína v kontextu, který vznikl ve spolupráci s projektem *Sinopsis* a Katedrou sinologie FF UK v Praze. Tato akce přinesla nová hesla o čínské politice a ideologii, čímž přispěla k rozšíření obsahu české Wikipedie o důležitá geopolitická témata.

Spolupráce Univerzity Karlovy a Wikimedia ČR se rozvíjí i v rámci programu GLAM, který se zaměřuje na spolupráce s galeriemi, knihovnami, archivy, muzei a dalšími institucemi. Cílem tohoto programu je zpřístupňování kulturního a vědeckého dědictví široké veřejnosti prostřednictvím digitálních platform. V rámci partnerství Univerzita Karlova přispěla do databáze svobodných fotografií Wikimedia Commons, kde jsou snímky využívány především jako ilustrační materiál na Wikipedii. Pod svobodnou licencí zde univerzita zpřístupnila 703 fotografií, které zachycují budovy, interiéry, akademické prostory a významné osobnosti spojené s jejími katedrami, ústavy a fakultami. Tento krok přispívá k širší dostupnosti vizuálních materiálů pro vzdělávací a informační účely a zároveň podporuje otevřený přístup k poznání.

Slavnostní pečeti, klíč a rektorský prsten Univerzity Karlovy. Jedna z mnoha zpřístupněných fotografií pod svobodnou licencí. FOTO: Univerzita Karlova, CC BY-SA 4.0, via Wikimedia Commons

Kurzy, studentské wiki-stáže a praxe v rámci Filozofické fakulty UK

Filozofická fakulta UK se stala pilotním působištěm pro celouniverzitní projekt pro nadané studenty. Studující UK si mohou nově zapsat předmět, v rámci kterého se naučí tvořit wikipedická hesla související s jejich oborem. „Účelem dotace je zvyšování kvality studijního prostředí a účinnosti systému vzdělávání. Odborným garantem je vždy někdo z daného oboru, kde je předmět vypsán, zároveň je však k dispozici garant i ze spolku Wikimedia, který studenty učí, jak hesla správně vytvořit,“ uvedl bývalý prorektor pro vnější vztahy Martin Vlach.

V letním semestru 2025 tak přibyl v portofoliu nabídky na FF UK také předmět pro studenty lingvistiky s názvem *Tvorba článků pro českou Wikipedii (lingvistika)* který si klade podobné cíle. Tvorba hesel by však měla spadat do oblasti lingvistiky. Předmět gestoruje pedagog Michal Lázníčka a podílí se něm opět řada wikipedistů a wikipedistek, jejichž vstupy výuku zpestřují.

Na Ústavu informačních studií a knihovnictví (ÚISK) FF UK probíhá v letním semestru díky iniciativě Pavlína Kolínové už od roku 2023 kurz *Píšeme Wikipedii – tvorba encyklopedického obsahu*, který mezi studujícími vzbudil velký zájem. Pod vedením zkušených wikipedistů a wikipedistek umožňuje studentstvu seznámit se s principy a pravidly přispívání na Wikipedii a vede k vytvoření řady nových článků v oblasti mediální výchovy, informačních věd a knihovnictví.

Pavlína Kolínová, odborná asistentka ÚISK FF UK, k projektu uvedla: „Předmět je určený studujícím 2. ročníku bakalářského studia a jejich zájem o editaci Wikipedie předčil naše očekávání. Píšeme Wikipedii chápeme jako velmi praktickou kombinaci přednášek a seminářů, které studentům umožňují rozvíjet kritické myšlení, psaní odborného/encyklopedického textu a klíčovou práci s relevantními zdroji.“

Rozšiřovat svobodnou kulturu mohou studenti i v rámci předmětu *Odborná dobrovolnická praxe*. V rámci spolupráce s Wikimedia ČR se studenti podílejí na rozvoji české i anglické Wikipedie a dalších

Wikimedia projektů, jako jsou Wikimedia Commons nebo Wikidata. Každý student obdrží na základě svých preferencí, odbornosti a zaměření konkrétní úkol, jehož splnění je podmínkou udělení zápočtu. Součástí praxe je úvodní přednáška a individuální mentoring – každý účastník bude mít přiděleného mentora, který mu bude poskytovat zpětnou vazbu a pomáhat s případnými obtížemi. Kromě získání praktických dovedností v oblasti digitální gramotnosti a práce s otevřenými zdroji si studenti prohloubí povědomí o svobodné kultuře a licencích Creative Commons.

Všechny úkoly a dobrovolnická činnost by měly souviset s popularizací vědy, činností Filozofické fakulty Univerzity Karlovy nebo odborným zaměřením jednotlivých pracovišť. Vedle toho mají studenti a studentky možnost zapojit se do odborných praxí a stáží. Jednou z významných událostí, které se mohou aktuálně zúčastnit, je Wikimedia Youth Conference, mezinárodní setkání mladých lidí aktivních ve světě Wikipedie a dalších projektů Wikimedia. Tato konference, která se uskuteční v květnu 2025 v Praze, přivede dohromady studenty, dobrovolníky a odborníky z celého světa. Během několika dní budou účastníci sdílet své zkušenosti, diskutovat o budoucnosti otevřeného vzdělávání a kolaborativní tvorby obsahu a zapojí se do praktických workshopů zaměřených na rozvoj digitálních dovedností, editaci Wikipedie či práci s otevřenými daty.

Pro studující UK tak konference představuje jedinečnou příležitost navázat mezinárodní kontakty, prohloubit své znalosti o fungování Wikipedie a dalších online platform a získat inspiraci pro vlastní zapojení do této komunity.

Vzdělávací centrum Didaktikon

Didaktikon se již poněkoličtát stal dějištěm Večeru svobodné kultury. Letošní ročník se zaměřil na zpřístupňování audiovizuálního obsahu veřejných institucí. V rámci debaty se odborníci z oblasti kultury, médií a autorského práva věnovali otázkám digitalizace, otevřeného přístupu k archivům a možnostem sdílení kulturního dědictví v online prostředí. Návštěvníci se tak mohli dozvědět více o tom, jak veřejné instituce spravují audiovizuální materiály, jaké výzvy a překážky při tom čelí a jaké jsou možnosti jejich širšího využití ve vzdělávání, výzkumu či volně dostupných databázích.

Kromě odborné debaty a slavnostního vyhlášení vítězů Czech Wiki Photo nechyběl ani kulturní program, který nabídl inspirativní setkání s tvůrci a aktivními přispěvateli do světa svobodné kultury. Večer tak opět spojil komunitu lidí, kterým záleží na otevřeném a dostupném sdílení znalostí, a přinesl nové impulsy pro budoucí spolupráci mezi veřejnými institucemi, akademickou sférou a širší veřejností.

Diskuse o svobodné kultuře v rámci Večera svobodné kultury v Didaktikonu Kampusu Hyberská FOTO: Richard Sekerak (WMCZ), CC BY 4.0, via Wikimedia Commons

Ve stejných prostorách se letos poprvé uskutečnila také Wikikonference, tradiční setkání wikipedistů, odborníků a zájemců o otevřené vzdělávání a svobodnou tvorbu. Program konference nabídl přednášky a diskuse zaměřené na aktuální témata související s Wikipedií a dalšími projekty Wikimedia. Účastníci se mohli dozvědět více o novinkách v komunitě, výzkumu v oblasti otevřeného vzdělávání či spolupráci s institucemi, které se podílejí na tvorbě a zpřístupňování svobodného obsahu. Wikikonference tak rozšířila Večer svobodné kultury o další rozměr a přispěla k propojení různých komunit, které sdílejí zájem o otevřené znalosti a svobodný přístup k informacím.

Plány na další roky

Do budoucna Univerzita Karlova a Wikimedia Česká republika plánují ještě hlubší spolupráci se studenty, pedagogy a fakultami. Mezi plánované aktivity patří rozšíření akademických kurzů zaměřených na Wikipedii, nabídka dobrovolnických a placených stáží pro studenty UK v rámci

Wikimedia projektů a zapojení do Měsíce vědy na Wikipedii. Dalším klíčovým bodem bude spolupráce s Pedagogickou fakultou na rozvoji mediální gramotnosti u budoucích pedagogů a podpora výzkumu v oblasti otevřené vědy a nahrávání vědeckých dat do Wikimedia Commons.

Bývalý prorektor pro vnější vztahy Univerzity Karlovy Martin Vlach k budoucnosti spolupráce dodává: „Vidíme obrovský potenciál v další integraci Wikimedia projektů do akademického prostředí. Wikipedie není jen zdroj informací, ale i nástroj pro rozvoj kritického myšlení a vědecké komunikace.“

Spolupráce mezi Univerzitou Karlovou a Wikimedia Česká republika se ukazuje jako efektivní nástroj pro zpřístupňování vědeckých poznatků a podporu otevřeného vzdělávání. Věříme, že i nadále bude přínosná pro studenty, pedagogy i širší veřejnost.

<https://cuni.cz/UK-6311.html?locale=cz&news=25768>